

Migrantië

Project voor sociale cohesie en antiracisme in de Europese Unie

Nieuwsbrief

Mei 1997

Realisatie en projectorganisatie:

Migrantenforum Nederland &

Stichting Bevordering

Maatschappelijke Participatie

Introductie

Migranten en vluchtelingen hebben veel te verwachten van de Europese eenwording. Zij hebben een direct belang bij een democratisch en sociaal Europa. Aan de totstandkoming van een dergelijk Europa willen de Europese migrantenorganisaties een actieve bijdrage leveren.

Dat is de reden waarom op initiatief van het Nederlands Migrantenforum de denkbeeldige staat Migrantië is uitgeroepen. De staat Migrantië verenigt de dertien miljoen migranten in Europa en wil onderhandelen over toetreding tot de Europese Unie.

Aan die toetreding zijn natuurlijk voorwaarden verbonden. Van de migranten mag verwacht worden dat zij zich als actieve burgers opstellen die de democratische beginselen respecteren. Van de staten binnen de Europese Unie wordt verwacht dat zij migranten in Europa gelijke rechten toekennen en dat zij hen behandelen en benaderen als gelijkwaardige burgers.

Het land Migrantië kent een officiële delegatie die de eisen en voorwaarden van Migranten in Europa aan de orde stelt bij de Nederlandse regering die optreedt als voorzitter van de Europese Unie.

Om de lobby van migranten in Europa te organiseren, om de eisen aan de Europese Unie kracht bij te zetten en om een eigen 'regeerakkoord' of meerjarenprogramma op te stellen, organiseren het Europees Migrantenforum, het Nederlands Migrantenforum en de Stichting BMP een schaduwconferentie voor migranten uit Euro-

pa. Deze conferentie vindt plaats voorafgaand aan de Europese top, op 13, 14 en 15 juni 1997 in het Stadhuis van Amsterdam en in het Grand Hotel Krasnapolsky.

Ter voorbereiding van de schaduwconferentie zijn vijf themabijeenkomsten gepland over de volgende thema's:

- ☆ Racisme en vreemdelingenhaat
- ☆ Burgerschap en politieke participatie
- ☆ Stedelijk leefklimaat
- ☆ Verhouding Noord-Zuid; migratie en ontwikkeling
- ☆ Sociale zekerheid en armoede (16 mei)

Inmiddels is daar een zesde bijeenkomst over de positie van migrantenvrouwen in Europa aan toegevoegd. (Datum wordt nog bekend gemaakt.)

In deze eerste Nieuwsbrief van het project Migrantië treft u een verslag aan van de eerste twee themabijeenkomsten, een artikel over de wet-Debré in Frankrijk, een interview met een lid van de stuurgroep van het project, en een vooruitblik op de schaduwconferentie. De tweede Migrantië Nieuwsbrief verschijnt begin juni, de derde en laatste na de schaduwconferentie. Reacties en bijdragen worden zeer op prijs gesteld.

De redactie ★

Themabijeenkomst Racisme en Vreemdelingenhaat

Organisaties ook zelf verantwoordelijk

Ik had liever gehad dat 1997 was uitgeroepen tot het Europese Jaar vóór Racisme. Als het daar dan ook mee ophield! Met deze verzuchting kreeg ABVAKABO-vertegenwoordiger A. Oulad Saddik op de eerste themabijeenkomst in het kader van het project Migrantië, gewijd aan 'Racisme en vreemdelingenhaat', een voorzichtig applausje los. De circa dertig deelnemers die op 21 maart een zaal van het Mozeshuis te Amsterdam vulden, konden een moment dromen over een mooiere wereld, voordat de vier uur durende conferentie over de huidige realiteit weer doorging. Over de 'Bolkesteinisering', over de tekortschietende wetgeving, over de noodzaak om de zaak op Europees niveau aan te pakken, het plan voor een Europees Waarnemingscentrum, en over de dilemma's die zich op vele niveaus voordoen.

Tijdens de bijeenkomst, waar vier sprekers inleidingen hielden en een keur van deelnemers in een 'binnenkring' reageerde op hun uitspraken en op een aantal stellingen, kwam duidelijk naar voren dat racismebestrijding niet alleen wordt gezien als een zaak van antidiscriminatiebureaus of het verbieden van de Centrumdemocraten. Ook maatschappelijke organisaties, lokale

overheden en organisaties van migranten zelf hebben hun verantwoordelijkheden in deze strijd. (Al zal, zo werd opgemerkt, aan veel organisaties nog duidelijk moeten worden gemaakt wat precies hun eigen belang is bij het bestrijden van racisme.) Veel aandacht zal moeten uitgaan naar verbetering van de maatschappelijke positie van de migranten. Zoals mevr. S. Yildirim, lid van het dagelijks bestuur van het Migrantenforum Nederland, het in haar inleidende toespraak verwoordde: 'Migranten willen hun eigen verantwoordelijkheid nemen en initiatieven ontwikkelen om hun positie te verbeteren. Maar wij hebben daarbij de steun van de maatschappelijke organisaties in Nederland en van de overheid hard nodig. Zo lang wij geen volledige rechten hebben, kunnen wij niet volwaardig deelnemen aan de maatschappij.'

Samenwerking 'onvermijdelijk'

Op de bijeenkomst werd ook duidelijk dat het werkerterrein van racismebestrijding de eigen landsgrenzen overstijgt. De Nederlandse regering deelt deze visie, zoals werd toegelicht door dhr. H.K. Fernandes Mendes, directeur van het Bureau Minderhedenbeleid van het ministerie van Binnenlandse Zaken en naast adviseur van minister Dijkstal. Nederland ziet, zo zette hij uiteen, op het punt van racismebestrijding samenwerking binnen Europees verband als 'onvermijdelijk' - al lijkt dit misschien strijdig met het verhoudingsgewijs geavanceerde Nederlandse antiracismebeleid. 'Dat eigenbelang is er echter wel degelijk. Het Nederlandse beleid wordt momenteel ondergraven aan de landsgrens. Denk maar aan een klas schoolkinderen op excursie naar het buitenland, waarvan er bij de grens een paar worden uitgelicht. Hun recht om zich vrij te bewegen binnen de Europese lidstaten is in het geding.' Daarnaast wees dhr. Fernandes Mendes op de 'grensoverschrijdende manifestaties van extreem-rechts, niet alleen fysiek maar ook via de elektronische snelweg'.

De regering deelt dan ook het standpunt van vele niet-gouvernementele organisaties dat in het 'Verdrag van Amsterdam' een artikel moet worden opgenomen dat - zoals voorgesteld door de commissie-Kahn - alle uitingen van racisme verbiedt. Dit artikel zou moeten vallen onder de eerste pijler: het gebied waarin de EU centrale bevoegdheden heeft. Het draagvlak hiervoor bij de andere Europese lidstaten is echter gering, aldus dhr. Fernandes Mendes: de meeste willen een dergelijk artikel alleen opnemen in de 'vrijblijvende' derde pijler.

Opname van een dergelijk antiracisme-artikel in de eerste pijler van het Unieverdrag zal echter, zo bleek op de bijeenkomst, onverkort inzet blijven van de betrokken organisaties. Zij zullen deze eis aan de orde blijven stellen bij de Europese instanties.

Kaasstolp

Hot item op de themabijeenkomst was het voorstel van de Commissie-Kahn om een Europees Waarnemingscentrum op te richten. Dat zo'n centrum er moet komen, bleek voor niemand punt van discussie. De meningen verschilden echter over de functie ervan, en de maatschappelijke rol die het zou kunnen spelen. Moet het EWC zich beperken tot het registreren van gegevens over racisme in diverse landen en het doen van ondersteunend onderzoek? Of moet het gaan functioneren als spil in een breed netwerk van maatschappelijke organisaties, en actief programma's ontwikkelen voor een Europees antiracismebeleid? En in hoeverre zouden migranten- en andere organisaties dan intern betrokken moeten zijn bij het centrum? Deze en andere vragen zullen op de schaduwconferentie nader moeten uitgewerkt.

Over één ding was men het echter algemeen eens: er moet voor worden gewaakt dat het EWC een 'ambtenarenclubje' wordt. In de woorden van dhr. A. Menebhi, voorzitter van het Migrantenforum Nederland: 'Dan staat er straks weer een kantoortje naast

al die andere, en ondertussen gaat het racisme gewoon door.' Dhr. Oostlander, Europees-Parlementslid voor het CDA, wees in dit verband op het gevaar van isolatie: 'We moeten verhinderen dat het onderwerp racisme wordt ondergebracht in afzonderlijke instituten, buiten de rest van de samenleving. Racisme is overal. Alle bestaande instanties en instituten in Europa moeten gevoelig zijn voor het thema.' Dhr. Oostlander waarschuwde nog eens voor de tot voor kort heersende neiging om racisme te benaderen in termen van wetgeving, overheden, en experts, die het allemaal wel weten: 'Je komt nogal gauw samen onder een grote kaasstolp terecht. Het gaat erom de mensen aan de basis te bereiken.'

Waardering

Een belangrijke invalshoek tenslotte die tijdens de gesprekken over racismebestrijding herhaaldelijk naar voren kwam, was die van arbeid. Discriminatie door werkgevers wordt ervaren als een van de grootste belemmeringen voor maatschappelijke en economische integratie van migranten. Het vertalen van dit gegeven in concrete actieprogramma's is echter 'moeilijk', zoals ABVAKABO vertegenwoordiger A. Oulad Saddik het uitdrukte. De ABVAKABO spant zich in om streefcijfers voor de aanstelling van migranten in de CAO's op te nemen. Daarnaast werkt ze aan scholing voor kaderleden ter bestrijding van racisme op de werkvloer en heeft ze met betrekking hiertoe een gedragscode ontwikkeld.

Dhr. Kout, oprichter van het uitzendbureau Coloured Holland, benadrukte de zonnige zijde van de medaille. Juist op het vlak van de arbeid ligt een belangrijk positief perspectief voor integratie. Hoe meer migranten waardering oogsten op de werkvloer, hoe beter de integratie zal verlopen: 'Al etende komt de smaak. En als je mensen in hun belang raakt krijg je ze wel in beweging.'

Voor algehele discussie buiten de binnenkring bleef uiteindelijk weinig gelegenheid over. Echter, zoals de voorzitter concludeerde, op deze bijeenkomst zijn wel de eerste stenen voor de resoluties van de schaduwconferentie gestapeld. 'En nu nog het cement. Dat moet nog komen.' ★

Themabijeenkomst Burgerschap en politieke participatie

'Een burger is een burger'

Migranten in de lidstaten van de EU moeten zowel Europees burgerschap als lokaal stemrecht toegankelijk krijgen. Hun rechtspositie dient zoveel mogelijk onder de centrale bevoegdheid van de Europese Unie te gaan vallen.

Dit waren enkele centrale eisen die naar voren kwamen op de drukbezochte Migrantië-themabijeenkomst van 4 april over burgerschap en politieke participatie.

Na een kernachtige inleiding van voorzitter dhr. A. Menebhi van het Migrantforum Nederland, sprak D66 Kamerlid dhr. H. Fermina zijn zorg uit over de ontwikkelingen in het immigratiebeleid van de Europese landen. 'Ik hou mijn hart vast voor hoe het nu in Europa gaat.' Waarop een drie uur durende discussie

volgde tussen aanwezige vertegenwoordigers van migrantenorganisaties, politiek en Rijk.

Ondanks de uiteenlopende standpunten, invalshoeken en achtergronden werden de grote lijnen op deze tweede Migrantië-bijeenkomst zonder veel moeite duidelijk. Men was eensgezind van mening dat bij de herziening van het Europese Unieverdrag, waarover momenteel beraadslaagd wordt door de Intergouvernementele Conferentie (IGC), een artikel dient te worden opgenomen dat derde-landers die vijf jaar of langer in de EU verblijven, Europees burgerschap garandeert. Dit burgerschap moet onafhankelijk zijn van naturalisatieprocedures in het land van verblijf, en staat garant voor vrij verkeer en vrije vestiging van derde-landers binnen de lidstaten van Europa. Want, zoals dhr. Menebhi het in zijn inleiding verwoordde: 'Een burger is een burger. Je kunt niet zeggen: eerst komt de burger, dan de Europeaan, en dan komt nog eens de migrant. Een dergelijke benadering opent geen enkel perspectief op integratie van migranten of op een multiculturele samenleving.'

Liefde van twee kanten

Uitgebreide discussie werd gevoerd over de betekenis van het begrip burgerschap in relatie tot de – gebrekkige – politieke participatie van migranten en over de rol daarbij van migrantenorganisaties. Niet iedereen is enthousiast over de 'zaakwaarnemersrol' die deze laatste veelal vervullen. Vanuit het Project Multiculturele Samenleving werd hierop kritiek geleverd: 'De kloof tussen overheid en burger groeit nog steeds, en ondertussen voert een geïnstitutionaliseerd middenveld van allochtone zaakwaarnemers het woord bij overheid en politiek', aldus dhr. T. Pehlivan. 'Waar blijft het contact met de burger?' Hij wees er op dat de individuele (migranten)burger vaak niet het gevoel heeft 'erbij te horen': 'En dat is nu juist waar burgerschap om draait.'

Voor veel aanwezigen bleek echter de politieke brugfunctie van organisaties juist essentieel. Dhr. Fermina benadrukte dat continue druk vanuit de maatschappelijke organisaties noodzakelijk is om te zorgen dat de politiek zijn verantwoordelijkheid neemt. Hij riep de migrantenorganisaties op om te zorgen voor de nodige saamhorigheid, en de bevoegdheden en de deskundigheid te ontwikkelen om 'gevraagd óf ongevraagd de discussie over migrantenkwesties warm te houden'. 'Als de Kamer niet onder druk wordt gezet, heeft men al gauw het idee dat men op de goede weg is.' Anderzijds moet men niet blijven steken in het hameren op de tekortkomingen van de politiek: de maatschappelijke organisaties moeten ook zelf de eigen verantwoordelijkheid ter hand nemen. 'Liefde moet van twee kanten komen.'

'Niet zo handig'

Een vraag die nogal wat verwarring opriep, was of voor Nederland harmonisering van migrantenbeleid in Europees verband wel of juist niet wenselijk is. Er bleek opheldering nodig van het begrip 'harmonisering', dat binnen verschillende pijlers van het Europese beleid een verschillende inhoud heeft.

Daarna bleek er weinig verschil van mening te zijn. In de huidige situatie, waarin de rechten van migranten binnen de derde pijler vallen en derhalve door de lidstaten afzonderlijk mogen worden geregeld, is harmonisering 'niet zo handig', zoals mw. K. van Dooren, werkzaam bij de afdeling Coördinatie- en Integratiebeleid Minderheden van Binnenlandse Zaken het uitdrukte. Er valt weinig goeds van te verwachten omdat landen als Frankrijk en Italië goede regelingen dwarsbomen. Nederland moet als EU-voorzitter dan ook vooralsnog 'een bescheiden voorttrekkersrol' op zich nemen en 'eruit halen wat erin zit', concludeerde men. Het Nederlandse 'polderlandmodel' moet ook op het

gebied van minderhedenbeleid als voorbeeld gaan werken voor de andere lidstaten.

Echter, uiteindelijk zal, zo luidt de opvatting van Migrantenforum, migrantenbeleid zo veel mogelijk moeten worden ondergebracht in de eerste pijler van het Verdrag, zodat de EU op dit gebied centraal beleid kan formuleren en toezien op de uitvoering ervan door de lidstaten. Al wordt het ontnemen van alle bevoegdheid aan nationale regeringen veel te vergaand gevonden. Dhr. Fermina: 'Dat zou ik nooit accepteren, dat wij daar zelf niets meer over te zeggen zouden hebben.'

Migrantenvrouwen

Vanuit de hoek van vrouwenorganisaties zoals Buitenlands Vrouwenoverleg (BVO) en het Komitee Zelfstandig Verblijfsrecht Migrantenvrouwen werd lichtelijk kritisch gekeken naar alle gepraat over harmonisering in Europees verband. 'Deze hele discussie is feitelijk niet zo zinvol zolang de zaken in eigen land nog niet goed zijn geregeld', vond mevr. J. Herrera van de BVO. Zij wees erop dat het verblijfsrecht van derde-landvrouwen in Nederland nog steeds gekoppeld is aan de verblijfstitel van hun echtgenoot: een situatie waarin, sinds tien jaar geleden door vrouwenorganisaties landelijk aan de bel is getrokken, geen verbetering is gekomen. Bovendien blijft de positie van migrantenvrouwen in het algemeen in alle discussies nog steeds onderbelicht.

Deze conclusie leidde uiteindelijk tot de beslissing dat aan de reeks van vijf Migrantië-themabijeenkomsten nog een zesde bijeenkomst zal worden toegevoegd. Deze zal speciaal worden gewijd aan de positie en problematiek rondom migrantenvrouwen.

Barrières geslacht

Wat betreft de mogelijkheden voor stemrecht voor derde-landers, werd op de bijeenkomst geconstateerd dat stemrecht op lokaal niveau 'niet meer dan een begin' is voor het scheppen van voorwaarden voor maatschappelijke integratie en participatie. Nederland is tot nu toe het enige land waar dit kiesrecht bestaat. De homogene staatsopvatting in de omliggende landen staat stemrecht voor derdelanders in de weg. Echter, zoals dhr. J. Doomernik van het Instituut voor Migratie en Etnische Studies van de UvA te berde bracht, de fundamentele barrières op dit vlak zijn in feite al geslecht, door de invoering van lokaal stemrecht voor EU-onderdanen uit andere lidstaten. 'Er is dus wel perspectief.'

Hoezeer er ook door en over migrantengroepen wordt gepraat, er zijn er toch altijd weer specifieke groepen die ook in deze discussies buiten de boot vallen. Dat geldt, behalve voor vrouwen, ook voor zigeuners en statenlozen: hun positie is tot nu toe ook binnen de Migrantië-discussies niet aan bod gekomen. Hier zal nog nadere aandacht aan moeten worden besteed.

Een andere valkuil is het vereenzelvigen van migranten met 'derde-landers'. Zoals mw. L. Lamero van de Spaanse Federatie opmerkte, hebben ook migranten van binnen de EU, zoals Spanjaarden, geen volwaardige positie. 'We moeten oppassen dat we onszelf niet vergelijken met degenen die het net ietsje beter hebben', aldus mw. Lamero. 'Het is van groot belang dat wij als migranten één lijn trekken.'

De bijeenkomst resulteerde tenslotte in een concrete vervolgspraak tussen dhr. Fermina en een aantal migrantenorganisaties, die hem nader zullen informeren over hun standpunten. Daaruit zal mogelijkerwijs het indienen van een motie voortvloeien. ★

'Als de deur dicht is, moet je hem openbreken'

Hij begon ooit bij de Volkskrant als de schrijver van talloze boze ingezonden brieven, waarin hij eenzijdige beeldvorming in artikelen over migrantenonderwerpen onder vuur nam. Later werd hij bij diezelfde krant journalist, 'de' migrantenjournalist. 'Ik kon deuren openen die voor anderen gesloten zijn.'

Het aantal artikelen over 'etnische kwesties' in de Volkskrant steeg door zijn deelname drastisch. Het feit dat hij over alle onderwerpen die niet met etnische kwesties te maken hadden in discussie moest gaan, was voor hem onlangs reden om weer te vertrekken: 'Als migrant wordt je in de gevestigde media niet voor vol aangezien.'

Özkan Gölpinar, lid van de Stuurgroep van het Migrantië-project, werkt nu vanuit een eigen productiebureau voor onder meer twee FNV-bladen en het multiculturele blad Contrast. De migrantenkwestie ligt hem nog – onnodig te zeggen – steeds na aan het hart.

Hij ziet de belangrijkste kansen voor aanpak van de problemen in de arbeid: 'Arbeid is een van de beste wegen naar integratie. Dan bedoel ik integratie met behoud van de diversiteit en eigenheid die een multiculturele samenleving kenmerken.' In vele sectoren van de arbeidsmarkt zijn echter nog barricaden te slechten: 'In de journalistiek bijvoorbeeld blijven tientallen begaafde journalisten noodgedwongen steken in het migrantencircuit. Maar ook in elke andere sector waar geen migranten zijn, moet je als individu vechten tegen een muur van vooroordelen.'

Groeisectoren

Regelmatig zijn initiatieven genomen om de instroom van migranten in de arbeidsmarkt te bevorderen - mét, maar ook zonder bemoeienis van de overheid. De FNV bijvoorbeeld streeft sinds '95 naar een 'kleurrijke CAO', waarin evenredige arbeidsdeelname van etnische groepen wordt nagestreefd. Zij huldigt het uitgangspunt dat migrantengroepen geen probleem vormen, maar voor werkgevers belangrijke kansen en mogelijkheden met zich meebrengen. Men moet echter, constateert Özkan Gölpinar, op dit vlak met beleid te werk gaan. 'Wil je een initiatief op poten zetten, dan kun je je beter niet richten op de sectoren waar de arbeidsmarkt krimpt. Dat is bijvoorbeeld in de journalistiek het geval. Daarom zijn projecten om de instroom van allochtone journalisten te stimuleren op niets uitgelopen. Als er ontslagen vallen, zijn die als eerste aan de beurt. Je kunt beter inzetten op groeibranches - en dan niet een project opzetten om het project, maar meteen marktgericht te werk gaan.'

Toegankelijke informatie is daarbij belangrijk: 'Een utopisch beeld van mij is een centrale landelijke databank waar werkgevers gegevens over allochtone potentiële werknemers kunnen

vinden. Dat is feitelijk een vorm van positieve actie, ja. Daar bestaan natuurlijk bezwaren tegen, maar soms is dat soort actie gewoon nodig.'

Soap

Actie van de zijde van de migranten zelf is uiteraard even hard nodig: deze hebben tot nu toe te weinig van zich laten horen, ook in de media. Özkan Gölpinar signaleert dat psychologische en sociologische processen hier belemmeringen opleveren: 'Veel mensen accepteren de hen toegewezen minderheidsrol. Zij ontwikkelen niet het zelfvertrouwen om te denken dat zij ook anders zouden kunnen.'

Dit zelfvertrouwen wordt ook niet bepaald versterkt door de heersende beeldvorming in de media, ziet hij: 'Migrantengroepen komen in de berichtgeving systematisch als verliezer uit de bus, zij krijgen een underdog-imago opgedrukt. Er zijn in de media weinig voorbeelden te vinden van positieve initiatieven door migranten.' Daarnaast loopt de kennis op bijvoorbeeld krantenredacties vaak ver achter op alle ontwikkelingen die zich afspelen: 'Steeds worden dezelfde bronnen en woordvoerders van migrantenorganisaties opgezocht. Ik heb meegemaakt dat ze vroegen naar een voorzitter van het HTIB die al tien jaar dood was.'

Migranten moeten, concludeert Özkan Gölpinar, leren het heft in eigen handen te nemen. 'Als de deur dicht is moet je hem openbreken. Ook zelf bladen opzetten, proberen mensen op televisie te krijgen. Televisie is een heel belangrijk medium voor het teweeg brengen van veranderingen, het doorbreken van stereotypen.'

Wat dat betreft heeft zich de laatste jaren een gunstige ontwikkeling ingezet. Hij ziet ter plekke een voorbeeld: 'Zie je dat meisje achter de bar van dit café? Zij heeft in Goede Tijden Slechte Tijden gespeeld. Ze had dan wel een stereotiepe rol, maar het is toch een vooruitgang dat in zo'n bekende Nederlandse soap gewoon een Turks meisje meespeelt.'

'Waar het eigenlijk om gaat is: migranten moeten een gezicht krijgen. Alleen zo kan er een werkelijke dialoog totstandkomen.'

Lobby-circuit

Op politiek vlak moet het toe naar brede samenwerking, constateert Özkan. 'Waar het migranten in alle sectoren van de maatschappij aan ontbreekt is een lobby-circuit. Zij vormen daardoor op dit moment geen enkele machtsfactor. Er moeten vanaf een brede basis door sleutelfiguren samenwerkingsstructuren worden gecreëerd, zodat migranten invloed kunnen krijgen op sociale, maatschappelijke en politieke processen. In Amerika is dat al veel verder ontwikkeld: daar komt geen wet door het Witte Huis zonder dat die is voorgelegd aan de lobbygroepen'.

Daarin ligt naar zijn oordeel ook de zin en betekenis van het project Migrantië: 'Het is een aanzet tot het vormen van een lobby-circuit op Europees niveau. Je moet streven naar krachtenbundeling, een gemeenschappelijke link tussen migranten in alle lidstaten, van de allochtone politicus tot de allochtone burger. Het is belangrijk dat men onderling informatie en expertise kan uitwisselen, en dat men elkaar kan stimuleren en beïnvloeden. Nederland bijvoorbeeld, is op veel andere landen een stapje voor, zoals met het stemrecht voor migranten op gemeenteraadsniveau. Maar ikzelf kijk weer met bewondering naar de vechtlust en gedrevenheid bij de Franse en Duitse migranten. In Nederland blijft de discussie vaak steken in bedekte zoetsappigheid, in een voorzichtig streven naar consensus. Het mag van mij wel wat harder allemaal. Laten ook wij er maar met open vizier tegenaan gaan!' ★

Massaal protest

De wet-Debré – in Nederland heeft nauwelijks iemand ervan gehoord. Wat de kranten erover schrijven maakt weinig meer duidelijk dan dat het gaat om een nieuwe Franse wet voor buitenlanders die heeft geleid tot verhitte debatten in de regering en tot gewelddadige botsingen daarbuiten. Er is een krachtige protestbeweging ontstaan. **Wat is er aan de hand? Commentaar van een lid van de Franse antifascistische organisatie Reflex.**

'De wet-Debré staat nu in het centrum van de aandacht, maar ik wil niet alleen over die wet praten.' zegt Reflex-lid Gilles meteen. 'Om 't even in een kader te zetten: dit is niet meer dan een volgende stap in een reeks van wetten die sinds 1974 de rechten van buitenlanders steeds verder heeft ingeperkt. Regeringen van rechts tot links, van de conservatieve Balladur tot de socialist Fabius, hebben bijgedragen aan het verharderen van de vreemdelingenwetgeving. Dat is nu nog verergerd. Het wetsvoorstel van Debré heeft de kans gekregen dankzij de groeiende invloed van extreem-rechts. Sinds de overwinning van het Front National in Vitrolles, in februari, zijn alle politieke partijen besmet met 'het FN-virus'.

De tegenstellingen in Frankrijk groeien aan beide zijden. De rechtsextremisten krijgen steeds meer vat op de 'beschaafde' politieke partijen, die zich - al dan niet met het oog op het electoraat - van rechts tot links verenigen in het standpunt dat alle illegalen in beginsel het land uitmoeten. Onder hun tegenstanders zijn linkse organisaties met een marxistische inslag zoals die in Nederland in de jaren '90 niet veel meer te vinden zijn. Ook voor het anti-autoritair Reflex zijn 'het kapitaal' en 'de revolutie' de sleutelbegrippen waarmee de alarmerende ontwikkelingen te lijf worden gegaan.

Vichy-artikel

Reflex heeft actief deelgenomen aan het protest dat de nieuwe wetgeving voor buitenlanders begin dit jaar teweeg heeft gebracht. Volgens het oorspronkelijke wetsvoorstel van minister Debré zou iedereen die een gast van buiten de Europese Unie ontvangt, de plicht krijgen diens vertrek op het gemeentehuis te melden. Dit om te voorkomen dat de gast ongemerkt het land in zou verdwijnen. Gilles: 'Dit artikel is in het land het 'Vichy-artikel' gedoopt. Het doet in veel opzichten denken aan de tijd dat de Hitler-vriendelijke Franse regering in Vichy joden liet afvoeren. Hulp aan illegalen is sinds vorig jaar al strafbaar gesteld. Maar met dit artikel is de regering-Juppé werkelijk te ver gegaan.'

Kort daarop barstte de reactie los: een petitie opgesteld door 59 jonge filmers, bracht in links-intellectueel Frankrijk een omvangrijke anti-Debré beweging op gang. Er werd een grote demonstratie tegen de regering gehouden, met koffers in de hand, om te herinneren aan het wegvoeren van de Franse joden. De krant Libération publiceerde dagelijks pagina's handtekeningen van tegenstanders, en burgemeesters maakten bekend niet te zullen meewerken aan het registreren van buitenlandse bezoekers.

Premier Juppé en minister Debré bogen tenslotte het hoofd voor dit protest - althans voor het oog. Van de Vichy-passage werden in februari de allerscherpste kantjes afgehaald: buitenlanders moeten nu zelf hun vertrek melden aan de autoriteiten. Tijdens het debat over de wetswijziging liepen de gemoederen hoog op,

en bij rellen buiten het parlamentsgebouw vielen tientallen gewonden. Gilles: 'De heftigheid van het protest kwam eigenlijk voor iedereen als een verrassing. Het was in feite een grote mobilisatie tegen de invloed van extreem-rechts.'

Het gaat in wezen ook niet alleen om dat Vichy-artikel. Gilles: 'De wet-Debré keert zich niet alleen tegen illegalen, maar tegen alle buitenlanders, ook reguliere immigranten die hier al jaren legaal wonen. Dat zijn vooral mensen uit de voormalige kolonies: Algerije, Senegal, Marokko. Zij hebben hier hun hele familie naar toe moeten halen toen de grenzen werden gesloten en zij niet meer heen en weer konden reizen naar hun land van herkomst. Ook hun positie wordt nu aangetast: de wet-Debré is erop gericht om hen weer het land uit te werken.'

De Franse regering trekt zich weinig aan van de kritiek die het Europees parlement op haar migratiebeleid heeft: dit beleid valt immers onder de zogenaamde 'derde pijler' van het Unieverdrag. In de woorden van minister van Buitenlandse Zaken Hervé de Charette: 'Frankrijk vindt het choquerend dat het Europees Parlement over dingen debatteert die onder de soevereiniteit vallen van de lidstaten en hun nationale parlementen.'

Sans-papiers

De protestbeweging die nu op gang is gekomen, richt zich niet specifiek op de rechten van illegalen, al nemen veel 'sans-papiers' zoals zij hier worden genoemd, wel deel aan de acties en demonstraties. Zij vinden een bondgenoot in Reflex, die het recht op vrij verkeer als 'een grondrecht' beschouwt. Gilles: 'Iedereen heeft het recht om dit land binnen te komen. Dat is een fundamenteel uitgangspunt waarvoor wij ons inzetten. Wij steunen dan ook asielzoekers en illegalen. Maar wij kunnen onze strijd niet alleen binnen ons eigen land voeren. Dat moet uiteindelijk in Europees verband gebeuren, samen met mensen in andere lidstaten. De beperking van rechten van buitenlanders speelt bovendien ook op Europees niveau: als iemand in een lidstaat asiel wordt geweigerd, kan hij niet meer in een andere lidstaat asiel aanvragen.' Daarbij komt dat in andere landen soortgelijke wetgeving is of wordt ingevoerd. De Nederlandse koppelingwet is daar een voorbeeld van.

Reflex zelf tracht al over de grens heen actie voeren. 'We trekken samen op met antifascistische organisaties in andere landen zoals Duitsland. Maar er is meer nodig. Brede solidariteit tussen groeperingen in alle lidstaten van de Europese Unie is essentieel, wil de strijd voor een menselijk buitenlandersbeleid kans van slagen hebben.' ★

Schaduwconferentie Migrantië

Een stem uit heel Europa

Amsterdam, 13-15 juni 1997. Aan de vooravond van de Europese top die in Amsterdam bijeenkomt, vindt op deze data een grote schaduwconferentie plaats voor migranten in Europa. Zo'n honderdvijftig vertegenwoordigers van migrantenorganisaties uit de vijftien lidstaten, vertegenwoordigers van diverse Europese niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en van Nederlandse migrantenorganisaties, zullen in het kader van het Europese Jaar tegen Racisme met elkaar spreken over uiteenlopende thema's. Doel: het formu-

leren van een eisenprogramma voor de Europese top, en het formuleren van een vijfjarenprogramma voor maatschappelijke organisaties in Europa rond onderwerpen als antiracisme, sociale integratie en de rechtspositie van migranten.

Op deze manier willen migranten uit heel Europa hun stem laten horen, en hun hoop en verwachtingen uitdrukken ten aanzien van een verenigd Europa waarbinnen voor hen een volwaardige plek als burger zal zijn weggelegd.

In de woorden van dhr. A. Menebhi, voorzitter van Migrantenforum Nederland: 'Er zijn in de lidstaten van de Europese Unie dertien miljoen migranten die ook deel zullen gaan uitmaken van de Europese samenleving. Wij willen naar buiten brengen wat wij verwachten van 'Europa', en welke plaats wij voor onszelf daarbinnen zien. Tegelijkertijd willen we helder maken welke bijdragen daarvoor nodig zijn: van onszelf, van de overheden, en van de diverse maatschappelijke organisaties. Alleen als alle partijen hun verantwoordelijkheid hierin nemen, kan volwaardige participatie en integratie van migranten werkelijkheid worden.'

Programma

Op de schaduwconferentie wordt gesproken over vier hoofdthema's: Racisme en vreemdelingenhaat, Burgerschap en politieke participatie, Migratie en ontwikkeling in de verhouding Noord-Zuid, en Sociale uitsluiting.

De schaduwconferentie wordt sinds eind maart inhoudelijk voorbereid aan de hand van een reeks bijeenkomsten over deze thema's. Hieraan neemt een scala aan vertegenwoordigers van de politiek, ministeries, migranten- en andere organisaties deel.

Het programma van de schaduwconferentie, die zal plaatsvinden in Amsterdam, bestaat uit drie onderdelen.

★ Op vrijdag 13 juni is de officiële opening van de conferentie in het stadhuis van Amsterdam. Hiervoor worden vertegenwoordigers van de Europese Commissie, het Europese Parlement en de Raad van Europa uitgenodigd.

Na een ontvangst door de gemeente Amsterdam, een openingswoord door een vertegenwoordiger van de Nederlandse regering en een toespraak van de voorzitter van het Europees Migrantenforum dhr S. Charchira, vindt een debat plaats tussen vertegenwoordigers van de Europese instituties en een aantal Europese maatschappelijke organisaties. Het debat zal gaan over de vraag welke plaats migranten krijgen in de herziening van het Unieverdrag, waarover de Intergouvernementele Conferentie (IGC) zich buigt, en over de vraag welke perspectieven migranten in het toekomstige Europa hebben.

Vrijdagavond staat in het teken van de solidariteit met vluchtelingen, zigeuners, illegalen en statenlozen: in het stadhuis is er een publieke informatiebijeenkomst die wordt opgefleurd met een cultureel programma.

★ Zaterdag 14 juni staat in het teken van debat en discussie. Aan de hand van een door het Europees Migrantenforum opgestelde basistekst, vinden in het Grand Hotel Krasnapolsky vier paneldiscussies plaats. Ze zijn gewijd aan de vier hoofdthema's van de conferentie: Racisme en vreemdelingenhaat, Burgerschap en politieke participatie, Sociale uitsluiting, en Migratie en ontwikkeling in de verhouding Noord-Zuid.

De paneldebatten, die worden voorgezeten door Europese deskundigen, monden uit in een aantal resoluties.

Op zaterdagavond zwermen de deelnemers uit om de vele culturele manifestaties in de stad te bezoeken.

★ Op zondagochtend worden de conferentieresoluties ter aan-

vaarding voorgelegd aan de deelnemers.

's Middags worden de uitkomsten, tijdens een gezamenlijke manifestatie met andere maatschappelijke organisaties uit Europa, gepresenteerd aan een vertegenwoordiger van de Europese Unie en aan de pers.

Organisatie

De organisatie van de schaduwconferentie ligt in handen van het Migrantenforum Nederland, het Europees Migrantenforum en de Stichting BMP.

Voor deelname aan de conferentie en nadere informatie over het programma kunt U zich wenden tot het secretariaat van de stichting BMP, Prinsen Bolwerk 1, 2011 MA Haarlem.

Telefoon 023-5329650, fax 023-5325468.

Stuurgroep Migrantië

Deze groep geeft inhoudelijke suggesties en de leden zijn woordvoerders voor het project Migrantië.

Actief in de stuurgroep zijn onder anderen:

- ☆ Mevr. Romana Gardeslen, FNV Afd. Etnische Minderheden
- ☆ Dhr. Abdou Menebhi, KMAN en Migrantenforum Nederland
- ☆ Mevr. Selver Yildirim, HTKF
- ☆ Dhr. Abdelatif Maroufi, KMAN
- ☆ Dhr. Harm van Zuthem, IOT
- ☆ Mevr. Tina Ebro, PRIE
- ☆ Dhr. Mohammed Mdaghri, AOB
- ☆ Dhr. Özkan Gölpinar
- ☆ Dhr. Tarik Pehlivan
- ☆ Dhr. Ruud Metekohy, FORUM

Presidium

- ☆ Dhr. C.J. Korver, voorzitter Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
- ☆ Dhr. C. Pot, oud-directeur Regionale Arbeidsvoorziening Amsterdam/Zaanstreek/Waterland
- ☆ Dhr. A. Menebhi, voorzitter KMAN en Migrantenforum Nederland
- ☆ Dhr. W.A. Budding, directeur Stichting BMP

Het Migrantenforum

Het Migrantenforum van de Europese Unie is een raadgevend orgaan binnen de Europese Unie. Het is met name een netwerk van landelijke, regionale en lokale migranten- en vluchtelingenorganisaties in de lidstaten. Het is erkend om voorstellen te doen aan het Europese Parlement en aan de Raad van Europa over diverse onderwerpen zoals het asielrecht, immigratie en het sociale beleid. Het Migrantenforum is opgericht in 1991, met als doel de dialoog tussen de migrantengemeenschap en de Europese instituties te bevorderen.

Migrantië Nieuwsbrief nummer 1

© 1997 Stichting BMP

Redactie

Jansen SchöttelIndreier

Eindredactie

Saskia Moerbeek,

Paul Tamminga

Vormgeving

Robin van Rheenen

Oplage 1600

Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie

Prinsen Bolwerk 1

2011 MA Haarlem

Telefoon 023-5329650

Fax 023-5325468

Migrantenforum Nederland

Rokin 34

1012 KT Amsterdam

Telefoon 020-4201651

Fax 020-4203673